

BISSANJA

PUBLICACIÓ ANUAL DEL MUNICIPI DE LA VALL DE BIANYA / Núm. 26 - Febrer de 2019 - Exemplar gratuït

Entrevista a l'alcalde, **SANTI REIXACH**

AMADEU MESTRES dona a l'Ajuntament la finca de Sobeies

La nova església, no construïda, de la VALL DEL BAC

JORDI ZAPATA, observador meteorològic de la Vall de Bianya

ESTEVE DANÉS i **M. CINTA TEIXIDOR**, del centenari Hostal Nou

Esteve Danés i M. Cinta Teixidor, del centenari Hostal Nou

Són tot just quarts de set del matí i al nucli de l'Hostalnou de Bianya arriben dos cotxes de patrulla dels Mossos d'Esquadra. Aparquen just al davant de l'Hostal. Travessen el pas de zebra o pas de vianants i entren a l'establiment, a l'Hostal dels Danés. Aquesta és una parada rutinària de bon matí. La màquina de cafè ja treu fum i la llet comença a escumear. Altres persones matineres ocupen les taules i demanen uns petits entrepans amb embotits de la casa. Som a mitjan febrer i a fora, tot i que no fa fred, el dia s'aixeca amb la parsimònia habitual, mentre a dins és un entrar i sortir de clients que prenen el seu primer alè de vida del dia. Aquest tragí de gent resta molt lluny de les primeres passes d'aquest local, quan fa uns dos-cents vuitanta anys va fer-se amb la primera subhasta per tenir dret a establir-se com a hostal. Era l'any 1722, quan Josep Danès va comprar un tros de terra on hi havia les runes del que havia estat una casa, coneguda des de 1373 com a mas Noguera Damont. En aixecar la nova edificació, a partir de llavors s'anomenarà mas Nou. Van passar catorze anys i llavors en Josep aconseguí el privilegi d'operar com a hostal, per a tots coneguts com l'Hostal Nou. Uns dels requisits, entre d'altres, per exercir aquesta activitat quedaven recollits en la documentació de l'època: *«haurà de donar posada i allotjament ordinari i decent al passatger, i menjar i beure a qui en demanarà, pagant.»* També s'especifica que podrà vendre *«pa, vi, vinagre, carn, pesca salada, tot gènere d'espècies i d'altres comestibles.»* En Josep Danès, que es va casar amb la Maria Cos, de Capsec, va morir pocs mesos després d'aconseguir ser hostaler. Era l'any 1737 i la Maria va llogar una part de la casa i els avaladors de l'adquisició de la subhasta es van fer càrrec de l'hostal durant uns anys. Posteriorment la família tornaria a recuperar la llicència. Se sap perquè hi ha una inspecció, el 1747, d'un regidor de l'Ajuntament de Bianya que certifica que Miquel Danès, fill de la Maria i en Josep, era el responsable de l'Hostal. En aquest document es detalla un inventari dels productes que hi havia a la botiga, com ara, *«media libra de tabaco de polvo y media libra de tabaco de Brasil»*, dient-se

també que durant tot un any havia venut sis lliures i mitja de *«tabaco de polvo y dos libras de tabaco de humo.»*

El fum de la graellada de xai i botifarra se l'emporta o estira la campana extractora. Són quarts de dues del migdia i l'Hostal torna a estar ple. A fora del local, tota una munió de treballadors de l'empresa Zoetis dinen tot prenent un sol hivernal que camina cap a la primavera. Estan asseguts just al davant del que havia estat el primer hostal. Ara fa uns vint anys, l'Esteve Danés i Ayats, l'actual propietari, i la seva dona M. Cinta Teixidor i Banús van decidir fer una reforma important i preparar l'establiment cap al nou segle XXI. Van ampliar la zona de bar i de restauració i van obrir cinc apartaments. Gràcies a aquesta nova aposta l'Hostal Danés, com es coneix ara, ha agafat un impuls important.

Mentre els treballadors degusten el cafè abans d'entrar a treballar, a pocs metres de l'Hostal hi ha la parada del bus. Arriba un autocar de la companyia Teisa i deixa uns passatgers. Els cotxes van passant un rere l'altre, mentre a l'altra banda de la carretera,

tot respectant el semàfor, s'espera pacientment un tractor carregat de llenya que ve de la serradora. En unes centúries el trànsit ha canviat completament en aquesta contrada. Cap a l'any 1874, per exemple, constava que l'Hostal podia fer de «bodegonero» i disposava d'«un carro de transporte con caballeriza», la qual cosa indica que oferia el servei de transport per als pocs veïns del poble i per als pocs visitants que en aquell temps arribaven fins a aquest petit racó de la Garrotxa. Avui la Vall de Bianya és un punt turístic important de la zona, de la comarca: el patrimoni arquitectònic d'esglésies romàniques i velles masies, la via del Capsacosta i la pràctica del senderisme són alguns dels seus atractius. Fins aquí arriben persones de tot el món. En Xavier Teixidor, gendre de l'Esteve perquè està casat amb la seva filla Teresa, porta anys cercant la història d'aquest hostal. Tot i que de professió és agent forestal, una de les seves dèries és recercar entre els documents guardats a l'Arxiu Comarcal de la Garrotxa i allà on faci falta per acreditar la trajectòria de la casa. Ell, gràcies a l'ajut de l'arxiver Xavier Puigvert i de l'historiador Josep Murlà, ha pogut rastrejar les passes dels avantpassats de la seva dona.

Com si fos un detectiu, en Xavier va emprendre aquesta recerca a partir de la llinda que hi ha a l'era de l'Hostal, on apareix la data de 1766, feta en temps de Miquel Danès, que llavors exercia de ferrer. A partir d'aquí va començar a buscar i el primer que va descartar fou el rumor que es donava per cert: que la família procedia d'Escandinàvia. «*Tothom deia que el cognom Danès, venia de Dinamarca. No és pas veritat. El cognom ve de França; el 1600, el notari Gaspar Tarruç esmenta Arnau Danès, pagès que procedia de la parròquia de Sant Martí d'Enzelm, diòcesis de Coserans, al regne de França.*»

Entre les dates significatives destaca la del 1760, quan consta el pagament d'un delme, impost, al senyor del castell del Coll: «*Miquel Danès, ferrer de professió, reconeix al senyor de Vallgornera, domiciliat al castell de Sant Andreu del Coll, senyor de Bellver i senyor directe del mas Noguier Damont, lo mas Nou.*»

El mas Nou esdevindrà l'Hostal Nou, que amb el pas dels anys donarà nom a tot un nucli de la Vall de Bianya. Els membres de la família Danès durant aquestes centúries han exercit d'hostalers de forma intermitent, bé perquè aconseguien les subhastes públiques o bé perquè arrendaven el local a d'altres persones. Quan l'Esteve tenia 15 anys, recorda que novament van agafar les regnes de la botiga. El seu pare, l'Àngel, s'havia dedicat a l'agricultura i van decidir portar ells mateixos l'hostal.

«*Es va deixar de fer pa i només veníem comestibles. Després, a mitjan dels anys setanta, van començar a fer embotits.*»

Eren altres temps, perquè al llarg de l'any es podien escorxar entre quaranta i cinquanta porcs a l'era de la casa, just al darrera del mas o edifici. Més tard, amb les exigències sanitàries aquesta matança es va deixar de fer. Ara l'Hostal Danès té un apartat de botiga, en el qual els seus embotits són ben reconeguts. La majoria dels seus productes són a la venda, però de fet es consumeixen al mateix hostal durant els diferents àpats. A la botiga entra una dona d'uns trenta anys, equipada per anar a esquiar; demana unes botifarres per coure i una llonganissa, una dotzena d'ous i sis barnilles de xai. En aquell moment rep una trucada al mòbil, just quan la M. Cinta li està preparant el compte. Un cop despatxada, surt de l'establiment encara amb el mòbil enganxat a l'orella dreta i a la mà esquerra duu una bossa amb la compra feta. Va cap a l'apartament de muntanya. Mentre s'allunya, la M. Cinta recorda els anys en què l'Hostal també feia de centraleta de telèfons per als veïns. «*No existien els telèfons directes com ara i primer s'havia de trucar a la centraleta de casa nostra i nosaltres els havíem de connectar amb aquells que tenien línia, que eren pocs.*»

El temps passa de pressa. Ara els tractors fan la feina de molts homes. L'Esteve, que té 70 anys i en porta cinc de jubilat, és conscient que el pas del temps no perdona. Aquest any ja ha decidit plegar del tot la granja, situada a pocs metres de Bellver. «*Ara només tinc vuitanta caps de bestiar, però n'havia tingut cap a uns dos-cents.*» En total mena unes trenta hectàrees, o «*noranta quarteres*» com ell prefereix dir, on en els darrers anys ha plantat blat de moro, ordi i fajol, principalment.

S'haurà acabat d'estar pendent dels camps, de les pluges i del rec per aspersió. Deixa les terres i el bestiar per dedicar-se de ple als seus néts, quatre en total: l'Oriol, la Carla, en Gerard i la Júlia.

Els seus fills, la Teresa i en Josep, són els hereus d'una tradició centenària. La Teresa porta l'Hostal i en Josep, treballador de Zoetis, és un client més d'un local amb molta història. Una història que s'entossudeix a ser circular. Ara fa tres anys l'Esteve va comprar el mas el Cos, de Capsec. La Maria Cos, casada amb Josep Danès, que l'any 1722 va comprar unes runes a Bianya, era filla del Cos, casa de la qual ja es té una primera data el 1399. Ara la casa del Cos està en obres i un cop rehabilitada anirà a viure-hi la seva filla Teresa. La vida de l'Hostal, també conegut per a molts com l'Estanc, continuarà, com a mínim, una generació més.

Antoni Herrero

